

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р АНТОНИЯ ИВАНОВА ПЕНЧЕВА,

Университет за национално и световно стопанство, научно направление 2.1.

Филология

на докторантския труд на

ЗЛАТИНА ГЕОРГИЕВА НИКОЛОВА,

докторант на самостоятелна подготовка, отчислена с право на защита,

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално
направление 2.1. Филология

научен ръководител: доц. д-р Ирина Георгиева

Тема на дисертационния труд:

ЧУЖДОЕЗИЧНИТЕ ЕРГОНИМИ И ПРАГМАТОНИМИ В ГРАДСКОТО ОНОМАСТИЧНО ПРОСТРАНСТВО

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Социолингвистичното функциониране на собствените имена, свързани със сферата на търговията и услугите в градското ономастично пространство, се изследва от лингвистиката сравнително отскоро. В последно време изследванията на ергонимите и прагматонимите се превръща в постоянно развиваща се област на ономастиката.

В България принос към изследванията в областта на ономастиката имат Н. Ковачев, Й. Заимов, Д. Михайлова, Й. Т. Балкански, К. Цанков, Й. Захариева. Научен интерес към функционирането на ергонимите в българската лингвистика проявяват П. Михайлов, С. Коева, Ц. Димитрова, Р. Демиркова, Г. Бакърджиева. В този изследователски контекст се вписва и дисертационното изследване на Златина Николова. Значимостта на изследваната в дисертацията тема в научно и научно-приложно отношение не подлежи на съмнение, тъй като научните трудове, посветени на темата са сравнително малко и не разглеждат проблема в цялост и пълнота.

Установяването на въздействието на глобализацията върху езиковите предпочитания в именуването на търговски обекти разкрива начините, по които тези пространства формират социални взаимодействия и културна идентичност.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 164 страници. Състои се от увод, изложение, заключение, две приложения и списък на използваната литература. От общия обем от 164 страници 145 са основен текст. В изложението са представени 10 графики (фигури). Изложението на дисертацията е структурирано в четири основни глави, всяка от които разглежда различни аспекти на формирането на градското ономастично пространство. В структурно отношение текстът отговаря на утвърдените стандарти за дисертационно изследване.

В дисертационния труд ясно и точно са формулирани обекта, целите и задачите на изследването. Докторантката поставя във **фокуса на изследването** ергонимите и прагматонимите в градското езиково пространство, методите на образуване, тяхното възприемане и степен на разбиране от страна на потребителите, както и влиянието им върху ежедневната комуникация и културната идентичност на градската среда. По-конкретно, обхватът на изследването се простира върху чуждоезичните наименования от различни сфери на индустрията (аптеки, книжарници, образователни центрове, магазини, ресторанти, сладкарници, туристически агенции, салони за красота и здраве и др.) в конкретни областни български градове (София, Варна, Бургас).

Логически следва и **основната цел** – да се анализират начините на образуване на ергоними и прагматоними в контекста на градското ономастично пространство и да се изследват предпочитанията и възприемането на тези наименования от страна на населението (7 стр.).

За реализацията на тази цел докторантката формулира **шест изследователски задачи**, които включват:

идентифициране на тенденциите при именуването на търговски организации, марки и предприятия;

идентификация на универсалните и специфични стратегии за именуване в различни индустрии;

изследване на езиковите промени в градското лингвистично пространство; идентификация на универсалните и специфични стратегии за именуване в различни индустрии;

изследване на възприемането на ергоними и прагматоними от потребителите;

влиянието на езиковото познание и културните фактори върху разбирането на наименованията; както и

изследване на необходимостта от подобряване на културната и езикова грамотност за по-добра комуникация (7 – 9 стр.).

Изпълнението на поставените задачи авторката реализира чрез провеждане на социолингвистично проучване, събиране на данни, последващ анализ и извеждане на изводи и препоръки.

Методологията за провеждане на изследването, избрана от докторантката, съответства на поставената цел и произтичащите от нея задачи. Успешно са приложени *методът на комплексното лингвистично описание*, включващ техники на наблюдение, сравнение, класификация, систематизиране на методите за формиране на ергонимите и прагматонимите, количествени пресмятания и обобщаване и *методът на лингвистичното интервюиране* за установяване на прагматичния потенциал на наименованията, както и на вариантите на употреба на ергонимите и прагматонимите в ежедневната реч.

Авторът на дисертационното изследване показва добра информираност относно научната литература по изследваната проблематика и умение да използва по подходящ начин и коректно да цитира посочените източници. Изследвани са 114 литературни източници на български, руски и английски език.

Представеният за рецензиране труд е **оригинален, представлява самостоятелно авторско изследване** по избраната тематика, направено на базата на емпиричен материал от около 480 наименования.

Структурата на дисертацията е „класическа“ за подобен тип изследвания. *Първа глава* задава теоретичната рамка на дисертационния труд, отразява методологичните подходи към определянето на градското ономастично пространство. Авторката демонстрира познаване на почти всички теоретични литературни източници по

избраната проблематика, които е обобщила по подходящ начин. Във *втора глава* се обсъжда недостатъчно установения терминологичен обхват на термините ергоним и прагматоним и се отбелязва съществуването на терминологична синонимия в трудовете на учени от различни страни. По-конкретно докторантката се спира на обема и съдържанието на термина *ергоним* и *прагматоним*, влагани в тях от различни изследователи. Описват се отличителните характеристики и функциите на ергонимите и прагматонимите. В *трета глава* е направен дескриптивен анализ на събраните ергоними и прагматоними от градското езиково пространство на по-големите областни градове (София, Варна, Бургас). Оценявам позитивно подробно разгледаните и класифицирани методи на образуване на ергонимите и прагматонимите, придружени от богат емпиричен материал, включително и визуален. Като най-продуктивни методи на образуване са посочени лексико-семантичният метод, образуването на сложни думи, заемането на чуждици. Авторката установява, че ергонимите допринасят за създаването на оригинални, лесни за употреба и запомнящи се наименования, които стават неотделна част от ежедневната градска реч (99 – 100 стр.). В *четвърта глава* са анализирани резултатите от проведените лингвистични интервюта, разгледан е прагматичния потенциал на ергонимите и прагматонимите за привличане на вниманието към търговската марка, за предизвикване на интерес у потребителя и подтикване към покупка. Ергонимите и прагматонимите се превръщат в своеобразен психологически механизъм на взаимодействие между производител и потребител. Проучването в дисертационния труд показва, че преобладаващата част от наименованията в градското пространство на по-големите областни градове са образувани чрез заемки, а потребителите изразяват предпочитание наименованията да са на родния език, което улеснява употребата и разбирането. Заслужава адмирации фактът, че авторката поставя заключенията си от анкетното проучване в по-широк контекст, като ги верифицира с изследванията на градския езиков ландшафт в няколко страни – Испания (Барселона), Русия (Санкт-Петербург, Екатеринбург, Челябинск) и Япония. *Заключението* съдържа изводи относно спецификата на функциониране на градския лингвистичен ландшафт, същността и структурата на ергонимите и прагматонимите, както и приносите.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Представеният дисертационен труд е плод на внимателно и задълбочено изследване на проблематиката на градския лингвистичен пейзаж. Темата на

дисертацията не е била предмет на самостоятелно монографично изследване у нас и това определя научната новост на труда. Разглежданата проблематика е актуална и има важно значение както за развитието на лингвистичната науката, така и за практиката – в маркетинговата и рекламна дейност при предлагането на стоки и услуги.

По мое мнение, основните приноси на дисертационния труд включват анализирането въз основа на богат емпиричен материал на процесите на формиране на ергоними и прагматоними и разкриването на основните тенденции за образуването им (1), идентифицирането на актуалните тенденции и нововъзникващи практики в наименованията на организации, търговски марки и институции (2). Важен научно-приложен принос са препоръките за ефективно използване на ергоними и прагматоними, съобразени с културните и езикови особености на България. Тези препоръки биха били полезни на бизнеса и институциите в практиката (3).

Бих искала да обърна внимание на един раздел от четвърта глава на дисертацията, наречен „Относно превода на ергонимите и прагматонимите“. В него докторантката обсъжда предизвикателствата при превода на ергоними на други езици, тъй като една от техните основни езикови характеристики е изразяването на културната идентичност. Въпреки че не фигурира в изследователските задачи, авторката обръща внимание на този проблем, като подчертава, че тези предизвикателства изискват внимателен подход и задълбочено познаване на културните контексти, за да се постигне адекватен и точен превод (стр. 140).

Всички приноси са ясно открити в дисертационния труд и реално отразяват основните постижения на докторанта в цялостното изследване. Те са посочени и систематизирани в приложения към дисертационния труд автореферат.

4. Оценка на публикациите по дисертацията.

Докторантката е представила списък с три публикации по дисертационния труд. Две от публикациите са публикувани в:

Златина Николова. *Функции на ергонимите и прагматонимите в градското ономастично пространство*. Сборник с доклади от международната научна конференция Българистиката по света. Филологията у дома. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград. с. 112 -121. ISBN 978-954- 00-0353-5.

Златина Николова. *Прагматонимите в градското ономастично пространство*. Кроскултурна комуникация. Интердепартаментен сборник статии. АСКОНИ-ИЗДАТ София, 2023. с. 154-163. ISBN 978-954-383-150-0.

Третият доклад

Златина Николова. *Отличителни характеристики и методи на образуване на ергонимите в градския лингвистичен пейзаж*

е от участие в Международната конференция „Езици, култури, комуникации“, проведена на 8 юни 2023 г. във Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“. След поискване е представена служебна бележка, че статията е одобрена за публикуване в сп. *Studia Philologica Universitatis Tarnovensis*, (series annua), том 43, кн. 2.

Трите публикации отразяват тематиката на изследването и отразяват отделни аспекти от дисертационното изследване и творческите търсения на автора.

5. Оценка на автореферата.

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 41 страници и макар да не е следва структурата на дисертацията отговаря на количествените и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Информацията в него е поднесена кратко, ясно и коректно, придружена е от графики (фигури) в обобщение на статистически обработените резултати от анализа.

6. Бележки и препоръки

Нямам сериозни съдържателни критични бележки по представения дисертационен труд. Бих препоръчала на докторантката да продължи изследванията си в посока на проблемите при превод на текстове, съдържащи ергоними или прагматоними въз основа на реални примери.

7. Заключение

Дисертационният труд на тема “Чуждоезичните ергоними и прагматоними в градското ономастично пространство” с автор Златина Георгиева Николова представлява оригинално научно изследване по актуални за приложната лингвистика и социолингвистиката въпроси. Изследването представлява ценен принос за развитието

на ономастиката у нас. Трудът отговаря на изискванията, установени в ЗРАСРБ и в Правилника за прилагането му и следва да получи **положителна оценка**.

Въз основа на цялостното ми впечатление за качествата и достойнствата на труда, убедено предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Златина Георгиева Николова на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология.

14.02.2025 г.

София

доц. д-р Антония Пенчева